אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים יג.

הלכה כר' יהודה. דתולין כל חמש: **ונימא הלכה כר' מאיר.** דאוכלין כל חמש דהא סתם לן תנא כוותיה דתנן כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות דמשמע כשאינו מותר לאכול אינו מאכיל ואי רבי יהודה הא איכא חמש דאינו אוכל ומאכיל אלא ר' מאיר היא דאמר אוכל עד מחצת שם ומשעה שאינו אוכל אין מאכיל: **משום דקשיא מותר.** בפרק כל שעה[ב] מקשינן כל שעה שאוכל מאכיל מינבי ליה ומותר משמע כל שעה שמותר אדם אחר לאכול מאכיל זה האסור לאכול ומדוחקא דהא קושיא אוקימנא כרבן גמליאל והכי קאמר כל שעה שמותר כהן לאכול בתרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה אלמא סתמא לא כר"מ היא: **כרבן גמליאל.** במתני': **לאו מכריע הוא.** כדפרישית לקמן בפירקין (ד' כא.) דאין הכרעת דעת שניות מכרעת והא הכרעת דעת שניות היא דהא ר"מ ורבי יהודה לא חיי דיהוי שייך חילוק בין זמן תרומה לזמן חולין כלל דאי הוה תנן ר"מ אומר אחד חולין וא' תרומה כל חמש ר' יהודה אומר ג' חולין ואחד תרומה כל ארבע ורבן גמליאל אומר חולין כל ארבע תרומה כל חמש הוא הכרעה אבל השתא דאינהו לא אכלו תרומה וחולין כלל ולא גלו דעתם שיהא שום רמז דין לאחר ביניהם לאו הכרעה היא אלא דעת שניות: ה"ג **ואיבעיא אימא רב דאמר כי האי תנא.** דקבע הלכתא כרבי אלעזר ברבי יהודה דאמר אפי' תרומה כל ארבע ותו לא דקתני דקבעו הלכה כמותו: **טלויות.** ספק טמאות ספק טהורות: **מזון שתי סעודות.** ולא שלש דכל שלש סעודות דשבת ערבית שחרית ומנחה וערב פסח אסור לאכול מן המנחה ולמעלה: **עטורות לא ישרפו.** כלל הואיל ולא הגיע זמנן לבער ואע"פ שיש לו שיור (א) כדי לאכול ביתו של כהן שמא ימלא כהנים אורחים שיאכילום ולא נפסיד תרומה בידיה ואם לא ימצא יאכילום למחר לבני כהנים או יבטלם בלבו: **כבר בקשו ולא מצאו.** כלומר כל מה שיש לו לבקש כבר ביקש דהא בשבת לא יבואו אורחים וכבר יודע ובקי הוא באותן שבעיר מי יבוא אצלו: **לנו.** לשון מלון. שמא בתוך החמוש לגיס כהנים אורחים הלילה ויבואו למחר: **אף לדבריכם.** דמישיגין לשמא אמאי לא פליגיתו אלא בטהורות אף תלויות לא ישרפו קודם זמנן שמא יבוא אליהו היום או מחר קודם זמן ביעורן ויטהרם ויאמר לא נגע בהן טומאה ויאכלום: **לא בערבי שבתות כו'.** והיום ערב שבת ולמחר ערב יום טוב: **מפני העורת.** שיש להן לעסוק בסעודות שבת ויטרדו בו: **מאי לאו אפי' לאכול.** בכל דבריו קבעו כמותו ואף כמה שקבע זמן האכילה עד ד' שעות ואפי' בתרומה: **לא לבער.** הא דקבעו כמותו לא חיישי באכילה אלא בביעור שהיו חבריו חולקין עליו שלא יבערו טהורות עד למחר קבעו דשורפין מערב שבת בשלשה עשר אבל בשיור לעולם אימא לך כדי לאכול עד חמש שעות והיא בכלל: **דיסקייא.** שתי מלות מורכבות שני קשים אמתחת של עור: **ונקבוה עבכרים.** והיה נחסר ותרבעה עבר בגיסן היה וחמץ בזול וכא לפני רבי לידע אם יתכרהו מפני חסרונו של מפקיד: **המקן.** שמא יבא ויאכל בעליו: **חמשים.** דמהשתא תו לא אכיל ליה: **אמר לו לא ומוכרן בשוק.** בעוד שהוא מוחר בהנאה: **לא ליישראל.** וכרבי מאיר והכי קאמר ליה אי שהיתו הא שעתא לא משכחת ישראל דזבין ליה: **ניסקליה לנפשיה.** ואכלנו ויתן דמיו לנעליים למה לו לטרוח ולילך בשוק אחרי שיתן לו רשות למכור: **פורעין.** פרוטות של נחשת שגבו לצדקה וכשמשהין אותם מחלידות צריך לפורען בכסף: **ממחו.** מאכל לחם ומיני מאכל שגוכין לחלק: **ואין מוכרין לעלמן.** שמא יחשדוה שלקחום בזול: **כפירוש אמרה לן כו'.** ברב יוסף חלה ושכח תלמודו ולאחר זמן כשהיה מחליף דבריו היו מזכירין אותו תלמידיו כך לימדתנו ברלשונה: **כמאן אזלא הא דרבי.** שהורה למכור פקדון מפני שאבד: **אבודין.** נחסרין והולכין:

נכדי

רבן גמליאל לאו מבריע הוא. וקשה לר"י דלימא הלכה כר"ג דסתם לן תנא כוותיה בפ' כל שעה (לקמן כא.) מדקתני מותר ואפי' אם מספקא ליה אם יש לדקדק בלשון מותר אם לאו מ"מ נימא הלכה כר' מאיר או כרבן גמליאל דממה נפשך היא דכל שעה כחד מיניהו אתו וי"ל דלאיבעית אימא סמיך ודין הכרעה אפרש בסוף פירקין בע"ה:

ושורפין תרומות טמאות ותלויות וטהורות. אפילו אם נאמר דאסור לשרוף טהורות משום דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומותי כמו שאסור לטמאם הכא שרי אע"ג דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ואין צריך לשורפה מכל מקום כיון דסופה ליאסר וילך לאיבוד שרי לשורפה כמו לטמאותה דשרי ר' מאיר בסוף פירקין לשרוף טמאה עם הטהורה: **ומשיירין** מזון שתי סעודות. וכ"ש כהולין שאוכליהן מרובין דמשיירין כדמשמע בתוספת'(ב): **מאי** לאו לנבר"ם. להכי משמע לנכרים דאי לישראל ליסקול לנפשיה כדפרין אביי בסמוך. בירושלמי גרס לא ומוכרה בבית דין בשוק משמע אע"פ שנתן לו רשות רבי שהיה אב"ד למכור אפי' הכי צריך ב"ד בשעת מכירה כדי לשומן ות"ת מ"ש מאלמנה דמוכרת לאחרים שלא בב"ד ובב"ד יכולה לעכב אפילו לעלמה דאמר בכתובות (ד' נח. וסס) אלמנה ששמה לעלמה לא עשתה ולא כלום דאמר מאן שם לין משמע דבבית דין יכולה לשום וקאמרינן נמי התם הוה גברא דאפקידו גניב מיסתא דיתמי אזל שמה לנפשיה לסוף אייקר אמר ליה מאן שם לין וי"ל דמוכרת שלא בבית דין משום מיגא וגבי מיסתא דיתמי דיכול לעכב לעלמו היינו דוקא בדיעבד א"נ גבי יתמי בית דין עלמן הן המפקידים ולכך יכול לעכב לעלמו על פיהם אבל פקדון של אחרים לא והא דאמר בחלו מליאות (נ"מ כח:)(ג) שם דמיהם ומניחן (ד) גבי מליאה התם ליכא חשד שהרי הוא מחזיר אבידה:

נכדי

בתוך הגץ החמה בגילויי' הוה קאי וזהרורי בעלמא הוא דחזא קא משמע לן אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי יהודה אמר ליה רבא לרב נחמן ונימא מר הלכה כר' מאיר דסתם לן תנא כוותיה דתנן (ה)כל שעה שמותר לאכול מאכיל ההיא לאו סתמא הוא משום דקשיא (ו)מותר ונימא מר הלכה כרבן גמליאל דהוה ליה מכריע א"ל רבן גמליאל לאו מכריע הוא טעם דנפשיה קאמר ואיבעי' אימא רב דאמר כי האי תנא (ז)א"דתני' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורו' ומשיירין מן הטהורו' מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ד' שעות דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום ר' יהושע אמרו לו טהורות לא ישרפו שמא ימצאו להן אוכלין אמר להן כבר בקשו ולא מצאו אמרו לו שמא חוץ לחומה לנו אמר להם לדבריכם אף תלויות לא ישרפו שמא יבא אליהו ויטהרם אמרו לו (ח)כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא (ט)לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום רבי יהושע מאי לאו אפילו לאכול (י)אמר רב פפא משמיה דרבא לא לבער ואף ר' סבר להא דרב נחמן דאמר רבין בר רב אדא (כ)מעשה באדם אחד שהפקיד דיסקיא מלאה חמץ אצל יוחנן (יא)חקוקאה ונקבוה עכברי' והיה חמץ מבצבץ ויוצא ובא לפני רבי שעה ראשונה אמר לו המתן שניה אמר לו המתן שלישית אמר לו המתן רביעית אמר לו המתן חמישית א"ל צא ומוכרה בשוק מאי לאו (כא)לנכרים כרבי יהודה אמר רב יוסף לא לישראל כרבי מאיר אמר ליה אביי אי לישראל נישקלי' לנפשיה משום חשדא (יב)דתניא (יג)רבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין מוכרין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר (יד)והייתם נקיים מה' ומישראל אמר ליה רב אדא בר מתנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן צא ומוכרן לנכרים כרבי יהודה אמר רב יוסף כמאן אזלא הא שמעתא דרבי ברשב"ג (טו)דתנן (טז)המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן רשב"ג אומר מוכרן בב"ד מפני השבת אבידה אמר ליה אביי ולאו איתמר עלה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן (יז)לא שנו אלא

בכדי

מסורת הש"ס

(א) לקמן כח., כ) [סס], ג) [לקמן כ: מט.], ד) עירובין מג., ה) [מוס' עירובין מג: ד"ה הא מנא וכו' מבואר דלא כפירש"י דסתם], ו) [עי' תוס' לעיל נ: ד"ה תקוקאה], ז) כ"מ לח. כ"ב מ:, ח) כ"מ סס. ט) [לקמן כח.], י) [נדרים מא.], כ) [פ"ג ה"טן], ל) [וע' סס לכ. כתוס' ד"ה כ"ד].

תורה אור השלם

ז. וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְיָ וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וְהִיִּתֶם נְקִיִּם מִיְּיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְיָ: במדבר לב כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עטורות וכו' שיור לאנשי ביתו של כהן דשמא כל"ל ומיהת כדי נמתק: (ב) תוס' ד"ה מאי לאו וכו' ומניקן התם גבי מליאה ליכא חשד כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' אמר ר"פ מסמיה דרבא לא לבער. כעין זה תענית י"ח ע"א מנחות ל"ב ע"ב:

מוסף רש"י

בגילויי. פיסלינטע"ר"א בלע"ז (תענית ג: גילוי, ובתוס' שם זריחת הגילוי). כל שעה שמותר לאכול מאכיל. לדוקיא מעמיך, דמיזוק הא משעה שאינו מותר לאכול אינו מותר להאכיל (לקמן כא.). מבערין את הכל מלפני השבת. כין חולין בין תרומה, חוץ מכדי אכילתו לשבת, אבל כל מה שעתיד לבער יבער (לקמן חמ:). לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח. שמניחין לרבי שבת ויהולכין להקבל פניו (שבובין מג.). פורטין לאחרים. מחליפין פרוטות נחשת בכסף מפני שהפרוטות מתעפשות ונפסלות (ב"מ לח. וכע"ז ב"ב מ:). ואין פורטין לעצמן. כן יחשדוס שפורטים בזול (שם). תמחוי. מאכל שנוכין מבעלי בתים לחלק לעניים בכל יום (ב"מ לח.). אפילו הן אבודין. ע"י עכברים או ריקנין, לא יגע בהן. לחוכרן (ב"מ לח.).

עין משפט נר מצוה

צד א מי' פ"ג מהל' חמץ ומצה הל' ג ד סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תמד סעיף ג:
צה ב ג מי' פ"ז מהל' שחיטה הל' ג' טוש"ע א"ח סי' תמג סעיף ב וטוש"ע מ"מ סי' לג סעיף ח: (וכ אלפס כ"מ פ"ג דף פ"ח):
צו ד מי' פ"ט מהלכות מתנות עניים הלכה יא סמג עשין קכד טוש"ע י"ד סי' רט סעיף כ:
צז ה ו מי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה ז סמג עשין פח טוש"ע א"מ סי' לג סעיף עח:

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר' יהודה. ואע"ג דלאכילת חמץ משמע, כיון דאמרינן כמחלוקת בעורות כך מחלוקת בחמץ, ושינויא דשנינן שינויא הוא, ממילא שמעינן דהלכתא נמי כר' יהודה בעדות. אמר ליה רבא ונימא מר הלכה כר' מאיר, שהרי שנינו סתמא כל שעה שמותר לאכול מאכיל כוותיה דר' מאיר, אמר ליה לא עמדה ההיא סתמא כר' מאיר, דאי הות כר' מאיר כל שעה שאוכל מאכיל מכעי לי' למיתנא תנדתת. ור"ג נמי לאו מכריע הוא, דהא ר"ג קדים טובא, ואין ראשון מכריע לדברי אחרון. ועוד אין ר"ג זר"מ דבריהם שוין, דהא ר"ג לא התיר בחמץ אלא תרומ'ן]. הלכך לא אמרינן מכריע הוא לדחות דברי ר' יהודה ולקיים דברי ר' מאיר אלא טעמא דנפשיה קאמר. איבעית אימא רב דאמר כי האי תנא דתאני ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת כו'. ומשיירין בטהורות מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ארבע שעות דברי ר' אלעזר בן יהודה איש ברתותא וכו'. ודחה רב פפא משמא דרבא ואמר לא קבעו הלכה כמותו אלא בלבער בלבד, שאמר מבערין את הכל מלפני השבת. ואמרינן ואף רבי סבר דהלכתא כר' יהודה, מההוא מעשה דאפקיד הוהא גברא דיסקיא מלאה חמץ אצל ר' יוחנן חקוקה ולא התיר לו ר' למכרה אלא שעה חמישית, ואסקינן משמא דרב יוסף כי שעה חמישית התיר לו למכרה לגויים כר' יהודה, הא דרבי כרשב"ג הוא, דתנן המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אובדין לא יגע בהן, רשב"ג אומר ימכרם בב"ד מפני השב אבדה לבעלים. ודחינן לא, כי אמרו רבנן לא יגע בהן כר' יוחנן, דאמר מחלוקת אם אבד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com